

našem primeru za štiri po kvalifikatorjih neuskajane vire, bi se avtorji OS znašli pred nepremagljivo oviro in nevarnostjo, da ne bi namesto jasne informacije o vrednosti besede navedli večkrat nasprotujoče si oznake.

Novi ruski OS pomembno leksikalno delo, ki združuje številne informacije in omogoča raznovrstne osvetlitve ruskega besedišča in drugih jezikovnih področij.

Franc Jakopin

Filozofska fakulteta v Ljubljani

ROCZNIK SLAWISTYCZNY, XXXIV, 1975, št. 1

Prva številka prinaša poleg kritičnega dela, kjer so ocene v zadnjem času izdanih del in posamezna pregledna poročila, tudi zanimive samostojne prispevke, med katerimi številčno prevladujejo bolgaristični.

F. Slawski (Nad pierwszym tomem Słownika prasłowiańskiego) razlaga načela, po katerih je slovar sestavljen. — H. Leeming (Spostrzeżenia nad terminologią dotyczącą pisma w języku prasłowiańskim) ugotavlja tri stopnje v razvoju pisanja. Na prvo kaže leksem *psati*, ki je dobil »pisati« iz »krasiti, slikati« ob stiku Slovanov z Iranci, na drugo *buky/bukurb* (ob stiku z Germani) in na tretjo *kzniga/kznigzčii* (ob stiku z azijskimi plemeni na Balkanu ali v Panoniji). — W. Kuraszkiewicz (Ruskie końcówki *-t'*, *-t*, *zero* w formach 3. osoby praes.) se opira na statistično ugotovitev, po kateri so pogosteje uporabljane oblike preprostejše in krajše, in pa na ugotovitev, da se *-t* ponekod izgovarja brez eksplozije, ter tako pojasni odpad *-tb* v nekaterih vzhodnoslovanskih narečjih. Izguba palatalnosti pa naj bi bila posledica onemitve polglasnikov oz. stabilizacije polmehkih soglasnikov. — B. Simeonov (Strukturno-fonologična i distributivna interpretacija na bulgarskiteme sonantni fonemi) določa njihova medsebojna razmerja in poudarja njihovo posebno mesto v bolgarskem fonološkem sistemu. — Sledita dva dialektološka prispevka: V. Koseska, Uwagi o wymowie psł. *ě* w gwarach zachodniobulgarskich, in M. Mladenov, Infinitivni formi v govora na s. Cerovo, Blagoevgradsko. — W. Budziszewska (O niektórych slawizmach w dialektach nowogreckich) se je lotila ugotavljanja tistih slavizmov v jeziku grških kolonij na Poljskem, ki so jih priseljenci prinesli še z Balkana. — W. Boryś (Prasłowiańskie prefiksy imienne *pa-*, *pra-*, *so-*, *o-* w języku serbochorwackim) obravnava pogostnost in produktivnost predpon v posameznih obdobjih. — J. O. Dzendzelivskij (Listuвання K. Niča z O. O. Saxmatovim) priobčuje nekaj v leningrajski knjižnici ohranjenih pisem med velikima jezikoslovcema. Posebej bi omenila še članek H. Orzechowske (Spójnikowe zastosowanie przyimka *ot* — przeoczony bałkanizm w historii bułgarskiego języka literackiego), ki opozarja na sestavljeni veznik *ot da* (poleg znanih *za da*, *bez da*) za uvajanje podrednih stavkov. Prvi opaženi primeri so iz leta 1753, zadnji pa iz leta 1907. Avtorica meni, da je vzrok treba iskati v prehodu s sintetizma na analitizem (predlog dobi vlogo veznika, pri tem pa ne izgubi svoje prisamostalniške rabe). Ta razlaga je prav gotovo mogoča, bolj pa bi bilo treba upoštevati, ali pa pojasniti, čemu so taki zgodnejši primeri pogostnejši v prevodni literaturi, kasneje pa se pokažejo v izvirnih bolgarskih besedilih. Morda ne bi smeli popolnoma izločiti tujega vpliva.

Po mojem mnenju je najbolj novatorski članek V. Mažiulisa Proisxoždenie balto-slavjanskix tematičeskix form instr. pl. Zato bi ga bilo treba nadrobneje pregledati. Pisec je že leta 1970 v Vilniusu izdal knjigo z naslovom Baltu ir kitu indoeuropiečiau santykiai, v kateri je na vzhodnobaltskem narečnem gradivu skušal na novo osvetliti nekatera glasoslovna vprašanja, vprašanje sklon-skih končnic in razmerij med skloni. Največ novega je pri tematski sklanjatvi; njegove ugotovitve se večkrat ločijo od dosedanjih, ki jih srečujemo tudi v naj-novejši literaturi, in se dotikajo prav vprašanj ievr. dialektologije. Omenjeni prispevek je le izvleček iz te njegove knjige, v njem pa se omejuje na končnice balt. oz. slov. mestnika in orodnika. Pridružuje se mnenju jezikoslovcev, ki zavračajo osemsklonsko ievr. rekonstrukcijo, češ da skloni še niso bili vsi paradigmatški. V. N. Toporov to trdi za lokativ, Mažiulis tudi za instrumental. Kot je znano, je litovska končnica za instr. pl. *-ais* (*oilk-ais*; letščina ima tu inovacijo); doslej so jo povezovali s slov. instr. pl. na *-y* (*volk-y*) in jo kljub fonetičnim težavam izpeljevali iz ievr. instr. pl. **-ōis* (Szemerényi, Einführung in die vergleichende Sprachwissenschaft, 1970, 171; Endzelin, Comparative Phonology and Morphology of the Baltic Language, 1971, 137, paragr. 189; Bagmut, Vstup do porivnjalno-istoričnogo živčennja slovjanskix mov, 1966, 262). Mažiulis je pritegnil lit. narečno *prie ežer-ais* (predlog + instr. pl.: **prei ežer-aisu*) s čistim lokativnim pomenom; to se popolnoma ujema s slov. lokat. *pri jezer-ěxъ* (doslej so končnico *-ěxъ* pojasnjevali iz pronom. **-oi-* + *-su*). Mislim, da bi bilo treba omeniti tudi krajevni in časovni pomen slov. instr., npr. rus. *polem, nočami*, le da je nagnjen k pomenu okoliščin. Pisec meni, da je treba izhajati iz starega lokat. **-ois* + *-u* (iz **-su*). Ob tem trdi, da je končnica **-ōis* za instr. pl. nastala šele po indoiranskem, in ne po ievr. vrddhiju. O tem vprašanju bo verjetno treba še spregovoriti, že zato, ker iz tega **-ōis* izpeljujejo tudi mikensko končnico za instr. pl. Ob tem tudi ni povsem razvidno, ali je in v kakšnem razmerju je ta lokat. končnica **-ois* do lokat. sg. (prim. drugo končnico **-ōs*, ki jo izvaja iz lokat. sg. **-ō* + pluralni *-s*).

Nasprotno pa so pri vzhbalt. lokat. pl. (lit. *-uosè*, let. *-uōs*) skoraj vsi izhajali iz akuz. pl. **-ōns* + *-en*. Le Stangu (Vergleichende Grammatik der baltischen Sprachen, 1966, 186) — ta navadno strogo upošteva tudi pomen — se je zdelo primerneje domnevati ievr. **-oisu*. Mažiulis pa izhaja iz dejstva, da je v drugih sklanjatvah lok. pl. iz lok. sg. + *-en*, in upošteva težave pri izpeljavi inesivnega pomena iz ilativnega, zato sklepa, da gre za končnico instr.-lokativ. **-ōs* + *-en*. Končnica **ōs* naj bi dala tudi slov. *-y* v instr. pl.

Prav gotovo je ta preprosta in duhovita razlaga sprejemljiva, izpeljevanja pa vsaj s slov. in balt. stališča fonetično prepričljiva. Škoda le, da pisec ni posvetil dovolj pozornosti pomenski plati takega neparadigmatškega instr.-lok., saj ima zlasti instr. več pomenov. Neskladja z doslej upoštevanimi mnenji, ki pa se v nadrobnostih tudi razhajajo, bodo vsekakor prispevala k oblikovanju naše predstave o ievr. dialektologiji.

Alenka Sivic-Dular
Filozofska fakulteta